

China's grote dorst naar melk

Verdrievoudiging productie ondanks versnipperde bedrijfsstructuur en gebrekkige fokprogramma's

In China gaan de ontwikkelingen snel. In vijf jaar tijd verdrievoudigde de nationale productie. De dorst naar melk is nog veel groter. Daarvoor zijn koeien nodig, goede koeien.

Ki-centra moderniseren hun gebouwen in hoog tempo. Groot probleem is de versnipperde infrastructuur. Die blokkeert een goede werking van fokprogramma's. Veeteelt trok door China en oriënteerde zich van miljoenenstad Sjanghai tot in de noordoostelijke, koeienrijke provincie Heilongjiang.

Ook wie al heel wat ki-stations heeft gezien, zal onder de indruk raken van het hoofdkwartier van China's grootste ki-organisatie, Beijing Dairy Cattle Center (BDCC). Een monumentale poort geeft toegang tot het kleurige gebouw met een koninklijke uitstraling. Achter de gele muren gaan kantoren, trainingsfaciliteiten en een modern ki- en et-laboratorium schuil. Dat is niet alles. Even verderop liggen de stierenstallen, eveneens perfect geoutilleerd met een moderne dekstal. De stierenverblijven zelf zijn om veterinaire redenen niet toegankelijk. Via de uitkijkpost op het dak van de dekstal is een glimp van de stieren op te vangen. En wie zich vervolgens omdraait, heeft zicht op het melkveebedrijf dat deel uitmaakt van het ki-complex. Ruim 1200 dieren worden er gehouden, meerendeels melkkoeien die dienst doen als donoren voor het omvangrijke et-programma van BDCC.

Afstamming bepaalt rangorde

Het lijkt geen twijfel, er zijn kosten noch moeite gespaard bij de bouw van het BDCC. De ki-organisatie is nog volledig in eigendom van de Chinese overheid en fungeert als uithangbord voor de Chinese veeverbetering. Daar horen stieren bij met klinkende stambomen. En daaraan mankeert het niet. De fokstieren zijn vrijwel zonder uitzondering afkomstig uit Amerika en Canada en hebben beroemde vaders en stiermoeders in hun stamboom. Zo heeft de ki in Beijing een Malachitezoon uit Madisonkampioene Acme Star Lily op stal. In het verleden bevolkten Blackstarzonen de stallen, de meest populaire onder hen zijn

bij hun dood in de traditie van sommige Amerikaanse ki's begraven voor het ki-station, keurig voorzien van een zerk.

Toch kampt Beijing, evenals de andere ki-organisaties in China, met een groot probleem. Het schort hen aan inzicht in de genetisch aanleg van de stieren. Er is geen goed werkend testsysteem. De afstemming bepaalt de rangorde van de stieren op de indexlijst. De consequentie is dat stieren waarvan nauwelijks iets bekend is hun genen op grote schaal vrijelijk verspreiden. Met soms rampzalige gevolgen vanden.

Productie verdriedubbeld in vijf jaar

Wel de techniek en de stieren, niet de infrastructuur, wel de 'hardware', niet de 'software': het is een probleem waar niet alleen de veeverbetering in China mee kampt. De gehele melkveehouderijsector heeft last van een onderontwikkelde infrastructuur. Dat is niet verbazingwekkend. China heeft geen melkcultuur en kan daardoor niet terugvallen op een traditie op het vlak van de melkveehouderij. De cijfers zijn in dit opzicht veelzeggend. In 1999 produceerde China – met een bevolking van 1,4 miljard mensen – slechts 8 miljoen ton melk per jaar. Ter vergelijking: dat is niet meer dan het dubbele van wat in Vlaanderen wordt geproduceerd en het is minder dan de 11 miljoen ton melk die de Nederlandse boeren jaarlijks leveren.

Sinds 1999 ging het snel. Dat was een gevolg van de ambities van de Chinese overheid. Die gaf de ontwikkeling van de melkveehouderij vanaf de jaren negentig een belangrijke plaats in de vijfjarenplannen, zoals die nog steeds naar communistisch model worden geformuleerd. Hoe snel het ging blijkt uit de jaarproductie van 2004. Die bedroeg 24 miljoen ton, dat betekent in vijf jaar tijd een verdriedubbeling van de nationale productie. De jongste cijfers spreken al van 32 miljoen ton (4,5 procent van de wereldproductie). En over de doelstelling voor de komende jaren laat het ministerie van landbouw geen misverstanden bestaan: in 2020 zal China 60 miljoen ton melk moeten produceren.

Melk is hip

De geringe historische verankering is niet de enige reden waarom de ontwikkeling van de infrastructuur in China achterblijft bij de op zich imponerende groeicijfers. Ook de versnipperde bedrijfsstructuur is

Het 'paleis' van de BDCC in Beijing; uithangbord voor de Chinese veeverbetering

Henk van Duijn: 'Toevoer van melk is probleem voor zuivelfabrieken'

een probleem bij het opbouwen van een goed functionerende logistiek. Rond de tachtig procent van de Chinese melk wordt geproduceerd op de kleine familiebedrijven. Dat zijn er naar schatting een kleine twee miljoen en die hebben meestal niet meer dan vijf koeien, die gemiddeld per koe twee- tot drieduizend kg melk produceren. De rest van de melk is afkomstig van de grootschalige staatsbedrijven (zo'n drie procent) en van particuliere ondernemingen zoals zuivelbedrijven die zelf grote melkveebedrijven exploiteren om zodoende grip te krijgen op de melktoevoer.

Henk van Duijn, de Nederlandse landbouwwattaché in China, bevestigt dat zuivelaars eigen bedrijven

opzetten. 'De toevoer van melk is een groot probleem. Veel zuivelfabrieken in China benutten maar 25 tot 50 procent van hun capaciteit. Vandaar dat ze het hele productieproces willen beheersen. In provincies als Binnen-Mongolië bouwen grote organisaties als Yili en Mengniu nu melkveebedrijven met vijf- tot tienduizend koeien. De aanvoer en de kwaliteit van de melk op deze bedrijven is controleerbaar; heel wat beter dan wanneer je melk moet verwerken van 20.000 boeren die elk drie koeien hebben.'

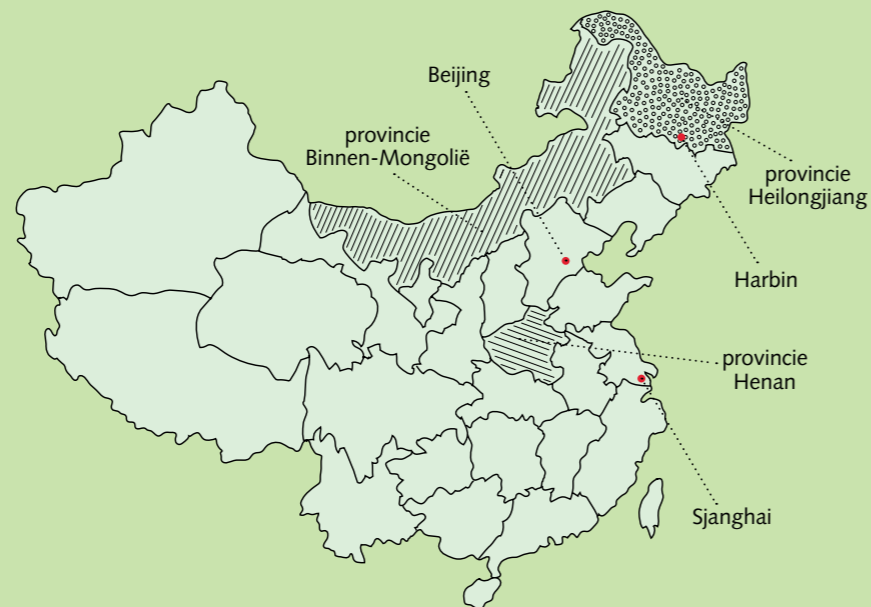
Van Duijn omschrijft de Chinese melkmarkt als een vechtmarkt. Buitenlandse zuivelondernemingen, waaronder ook Friesland Foods, hebben zich niet voor niets teruggetrokken uit de Chinese markt.

Noordoosten van China meest koeienrijk

De nationale melkproductie van China groeit stormachtig. Sinds 1999 is de productie verdriedvoudigd naar ruim 28 miljoen melk. Dat is een kleine vijf procent van de mondiale zuivelproductie. De meeste Chinese melk wordt geproduceerd in de noordoostelijke provincies van China. Die zijn daarvoor het meest geschikt zowel qua klimaat als uit het oogpunt van ruimte en beschikbaarheid van voer. De provincie Binnen-Mongolië telt de meeste koeien (2,2 miljoen) en weet ook veel grote melkveebedrijven met duizenden koeien binnen haar grenzen. Ook de twee grootste zuivelbedrijven van China, Yili en Mengniu, hebben hun thuisbasis in Binnen-Mongolië. Het

'lastige' van de concentratie in Binnen-Mongolië is dat het aantal inwoners erg laag is; de provincie heeft slechts 23 miljoen inwoners en daarmee weinig consumenten. Die zitten meer naar het oosten, in grote steden als Sjanghai (18 miljoen inwoners) en de hoofdstad Bei-

jing (14 miljoen inwoners). Koeienrijk in het noordoosten is ook de provincie Heilongjiang met de hoofdstad Harbin. Ki-organisatie HABC, waarmee CRV nauwe banden onderhoudt, is gevestigd in deze provincie die een miljoen melkkoeien telt.

China in cijfers (2006) (bron: Dairy Association China)

melkproductie: 28,7 miljoen ton
melkveestapel: 12,8 miljoen (incl. jongvee)
aantal melkveebedrijven: 2 miljoen
gemiddelde productie: 2500-3000 kg

Melkveehouder Huiting Song ziet kosten van arbeid en voer snel stijgen

De snel groeiende melkveesector van China biedt kansen voor ondernemende mensen. Een daarvan is Huiting Song. Jarenlang werkte hij op een staatsmelkveebedrijf. In 1999 greep hij zijn kans en begon hij voor zichzelf. Hij kocht een lokatie nabij China's grootste stad Sjanghai en startte met 500 koeien. Dat bouwde hij uit naar een veestapel van 1300 dieren, waarvan 700 melkkoeien. De koeien worden allemaal op de stand gemolken en produceren gemiddeld 8500 kg melk met 3,4% vet en 3,1% eiwit. De melkprijs die hij ontvangt bedraagt 24 eurocent. Dat is hoog en dat heeft veel te maken met de nabijheid van de miljoenenstad Sjanghai.

Song koopt alle voer aan. Het rantsoen bevat maaskuil, gras- en luzernehooi. Hij ziet vooral de stijgende voerprijs als een grote bedreiging voor de rentabiliteit. 'Krachtvoer is in de afgelopen twintig jaar tien keer zo duur geworden.'

De Chinese ondernemer melkt met de inzet van zestien melkers de koeien nu nog drie keer per dag. 'Ik ga terug naar tweemaal daags. In China lopen de

kosten van arbeid snel op. De meeropbrengsten wegen niet meer op tegen de extra kosten om het werk gedaan te krijgen.' Om de kosten verder te reduceren wil Song een hogere levensduur van zijn koeien. 'Het kost duizend euro om een kalf op te fokken tot melkvaars. Dat opfokken zo duur is, is geen wonder. We

moeten alle voer aankopen, arbeiders betalen en vlees brengt weinig op.' De stierkalveren van de kundige Huiting Song hebben een speciale bestemming. 'Die mest ik niet af, maar verkoop ik voor zo'n 25 euro per kalf aan de farmaceutische industrie. Die is geïnteresseerd in de bloedbestanddelen van de kalveren.'

Huiting Song: 'Het kost duizend euro om een kalf op te fokken tot melkvaars'

Maar Van Duijn ziet een kentering: 'Buitenlandse zuivelondernemingen komen terug, maar kiezen een andere strategie. Ze gaan niet voor zichzelf aan de slag, maar kiezen voor de weg van de samenwerking met Chinese bedrijven. Op deze manier participeren bijvoorbeeld Danone en Arla in Mengniu.' Van Duijn vindt de tijd ook rijp voor een hernieuwde entree van Nederlandse zuivelaars in China. 'Er liggen kansen door te investeren in kaaslijnen. Het consumptiepatroon in China verandert. Ook de Chinees gaat kaas eten. Melkproducten zijn hip.'

Veel vee uit Australië

Om aan de vraag naar melk te kunnen voldoen zijn koeien nodig. Van oorsprong domineerden dieren van het Chinese gele ras, de buffel en de yak, het Chinese landschap. Die produceren doorgaans net voldoende melk voor eigen gebruik van de eigenaar. Voor de productie op grootschalige melkveebedrijven raken de lokale rassen uit beeld, blijkt uit cijfers van de Dairy Association of China (DAC). De holstein is met een opmars bezig. Van de zeven miljoen melkkoeien in China behoort dertig tot veertig procent tot het holsteinras. Eenzelfde percentage is weggelegd voor holsteinkruislingen, geboren uit paringen van holsteinstieren met koeien van lokale rassen. De holstein is via diverse wegen in China geïntroduceerd. De route van levend vee liep in de afgelopen

vijf jaar vooral via Australië en in geringe mate via Nieuw-Zeeland. Om veterinaire redenen is alleen uit deze landen import van varzen mogelijk. In 2004 beleefde de import een hoogtepunt. Dat jaar werden 132.440 dieren gekocht voor een stevige gemiddelde prijs van 1350 euro, in totaal 170 miljoen euro. In 2005 ging het om 49.590 dieren: 35.520 uit Australië, 14.070 uit Nieuw-Zeeland. De kwaliteit van dit fokvee houdt zeker het laatste jaar te wensen over zegt Sam Lee, foktechnisch expert bij Shanghai Technology, distributeur van sperma van stieren van onder meer het ki-centrum in Beijing, maar ook distributeur van CRV. Volgens Lee is dat te wijten aan de droogte in Australië, waardoor goed vee schaars is geworden.

De holstein rukt verder op dankzij de verdringingskruising. Op de 23 gecertificeerde ki-stations die China telt maken holsteinstieren de dienst uit. In 2005 telde de Dairy Association China op deze centra in totaal 1311 fokstieren, waaronder 628 holsteinstieren. Simmental heeft blijkens de 250 fokstieren ook nog enige invloed. De rest valt toe aan vleesveerassen als bijvoorbeeld charolais en limousin.

Geen serieus fokprogramma

De holsteinstieren zijn nagenoeg allemaal – veelal als embryo geïmporteerd – afkomstig uit de VS en Canada. 'Twintig jaar geleden hebben we ook stieren

Groot contrast op de vierkante kilometer: Degue Li met acht koeien en melkprijs van 16 cent, Yingjie Xue met 440 koeien en melkprijs van 21 eurocent

De veestapel van Degui Li, 'gestald' langs de straat

In mei is het nog kaal. De eerste blaadjes kleuren het vlakke landschap lichtgroen. In de provincie Heilongjiang, in het noordoosten van China, moet de lente nog beginnen. We zijn op weg naar een dorpje, een uur rijden van de hoofdstad Harbin. De hoofdwegen liggen er perfect bij. Wat wil je ook: iedere kilometer is toevertrouwd aan een wegverzorger die met een bezem en blik de weg schoonhoudt. In het dorp zelf ligt de weg er slecht bij. We rijden over een stoffige zandweg. De grote gaten in de weg dwingen ons tot stapvoets rijden. Langs de kant van de

weg liggen een paar koeien, aangeboden aan verdroogd hekwerk en in een matige conditie. Het is een voor China typisch familiebedrijf dat moet vechten voor zijn bestaan. Dat is de eigenaar, Degue Li, van het getekende gezicht af te lezen. Degue Li heeft vijftien dieren in totaal, waarvan acht melkkoeien. Zes ervan zijn aan de melk en die geven gezamenlijk zo'n honderd kg melk per dag. De melk brengt hij naar een verzamelcentrum. Over de prijs, 16 eurocent per kg, is hij maar matig tevreden. Wanneer we later zijn buurman bezoeken begrijpen we

Degui Li, vechten om te overleven

Veestapel grotendeels afkomstig uit Australië

waarom... Degue Li heeft drie hectare land. Daarop verbouwt hij mais; de koeien krijgen de gedroogde stengels als voer. Een deel van de maiskolven, 'aangelengd' met vitamines en mineralen, dient als krachtvoer. We rijden – of beter, we hobbelen – verder. Na enkele honderden meters al draaien we een zorgvuldig bewaakt en ommuurd terrein op. Het is de domicilie van een modern melkveebedrijf, gestart in 2003. Groter kan het contrast niet zijn. Yingjie Xue, gekleed in moderne, geblokte blouse en onafgebroken belend, is de manager. Zijn oudere broer is

de eigenaar. Alle koeien die in productie zijn, staan aangebonden. Ze komen nooit in de weide. Al het voer wordt aangevoerd. Tweemaal daags maken ze de gang naar een dubbele 2x12 swingovermelkstal van DeLaval. Er zijn 440 koeien aan de melk. Die produceren gemiddeld 6000 kg melk met 3,95% vet en 3,20% eiwit. Vooral het vetgehalte is voor Chinese begrippen hoog. Yingjie Xue: 'Dat is te danken aan het gebruik van goede genetica. In 2004 hebben we het grootste deel van de huidige veestapel gekocht in Australië. En we voeren goed krachtvoer.' Het celgetal is met 101.000 op een prima

Yingjie Xue, melken op grote schaal

laag niveau en dat is door de hogere melkkwaliteit één van de verklaringen voor een melkprijs van 21 eurocent. Inderdaad, vijf cent hoger dus dan de prijs die zijn buurman ontvangt.

Kejia Wei: 'Nieuwe medewerkers aangetrokken om gebruik Iris te stroomlijnen'

uit Europa gehaald, maar sindsdien selecteren we vooral in Amerika', zegt Debao Nie, ki-manager bij Heilongjiang Animal Breeding Centre (HABC) in de provincie Heilongjiang. Vooral veterinaire restricties – in het bijzonder blauwtong – belemmeren een hernieuwd gebruik van Europese genetica. En dat terwijl er voor Europees sperma zeker mogelijkheden liggen in het werkgebied van HABC. Mogelijk nog dit jaar schrijft de Wereldbank een tender uit om de veehouderij in de uiterst noordelijke provincie Heilongjiang een impuls te geven. Onderdeel daarvan is een spermaorder die 300.000 doses omvat. Maar de tender beoogt nog meer, licht Henk Jansen toe. Hij was de afgelopen jaren voor CRV Holding actief in China. Jansen: 'De tender omvat ook de aanbesteding van de bouw van zeven boerderijen, met elk zeventien koeien. Daarnaast voorziet de tender in de bouw van 55 zogenaamde "dairy gardens". In zo'n dairy garden brengen kleine boeren hun koeien samen en delen er de melkstal en andere faciliteiten.'

De Chinakenner wijst verder op de kwalitatieve impuls die van de aanbesteding uit moet gaan. 'De tender omvat de opzet van een melkcontrole- en registratieprogramma voor 200.000 koeien en de import van 60.000 koeien, naar verwachting geselecteerd in Australië of mogelijk Uruguay.' Dat is volgens hem dringend nodig wil er een serieus fokprogramma van de grond komen. Want de situatie zoals geschetst bij het ki-centrum in Beijing is in Heilongjiang niet anders, erkent ook Debao Nie schoorvoetend. Hij toont wel met trots het onlangs geopende melkcontrolelaboratorium. Daar analyseert HABC de melkmonsters van 20.000 koeien, afkomstig van vijftig – dus grote – bedrijven. Maar wie weet dat de provincie Heilongjiang een miljoen melkkoeien telt, realiseert zich dat er nog een wereld is te winnen.

Gegevensverzameling is moeizaam

Afgaande op het nieuwe vijfjarenplan zet de Chinese overheid zwaar in op een verbetering van de fok-

technische infrastructuur. In 2012 moeten een half miljoen koeien deel uitmaken van het melkcontrole- en registratieprogramma. Nu zijn er naar schatting niet meer dan zestigduizend melkcontrolekoeien waarvan ook de afstamming geregistreerd is en die dus van waarde zijn binnen fokprogramma's. De Dairy Association of China (DAC) wil een belangrijke rol spelen in het verwezenlijken van die doelstelling. Volgens Kejia Wei, secretaris-generaal van DAC, zijn er inmiddels nieuwe medewerkers aangekomen om de dataverzameling te stroomlijnen. DAC, dat enkele jaren geleden een voorloper van Iris kocht (het informatiesysteem van CRV Holding, waarmee CRV ook de Nederlandse en Vlaamse boeren bedient), stuit daarbij op een aantal problemen. De belangrijkste daarvan is dat de provinciale ki-stations als BDCC en Shanghai Bright hun eigen koers varen. Die zetten eigen melkcontrolesystemen op met andere software, wat de uitwisseling van gegevens bemoeilijkt.

Met een centrale gegevensverzameling is ook een ander doel gediend: de fokwaardeschatting. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de gezaghebbende professor Yuang Zhang, de grote motor achter de Chinese veeverbetering. Zhang is fokkerij-professor aan de Landbouwniversiteit in Beijing. 'De fokwaardeschatting staat nu nog in de kinderschoenen', stelt Zhang. 'Recent hebben we voor het eerst een rangorde van stieren opgemaakt aan de hand van fokwaarden, berekend op dochterinformatie. Dat is geen officiële lijst; ik verwacht dat we niet eerder dan in 2010 een betrouwbare stierenlijst kunnen publiceren; dan is er hopelijk een Chinese TPI (Amerikaanse totaalindex, red.)' Tot die tijd moet de Chinese veehouder het doen met de huidige top 400-lijst. Daarop staan de stieren gerangschikt op een index die volledig tot stand komt op grond van stamboominformatie. Met zijn kritiek op de huidige fokwaardeschatting getuigt Zhang – anders dan menige ki-bons – van de

Sjanghai Bright: de op een na grootste ki met futuristisch stierenstation

Het moderne ki-station van Sjanghai Bright huisvest 150 stieren

Chen Hui Zong: 'Iedere stier is individueel via een camera te bekijken'

Een paar decennia geleden lag het ki-station van Sjanghai Bright Center nog in het midden van de stad. De onstuimige groei van Sjanghai dreef het ki-centrum naar de periferie van de stad. Kosten noch moeite werden gespaard om een gloednieuw station uit de grond te stampen. Op het futuristisch ogende hoofgebouw worden we ontvangen door Chen Hui Zong, hoofdverantwoordelijke voor de gang van zaken op dit, na ki BDCC in Beijng, grootste ki-station van China. Naar schatting verkocht Sjanghai Bright in 2006 ruim anderhalf miljoen doses sperma. Daarmee heeft Sjanghai Bright een marktaandeel van 15 procent. Exacte aantallen zijn niet te noemen, want de cijfers over de Chinese spermarkmarkt lopen voortdurend uiteen. Dat is deels te wijten aan de versnipperde infrastructuur, maar ook hanteren ki's verschillende definities en pronken ze

bij voorkeur met het aantal geproduceerde rietjes in plaats van met het aantal verkochte doses. Ook Chen Hui Zhong spreekt liever over de productiviteit van zijn stieren: 3,5 miljoen rietjes per jaar. Tijdens de rondleiding toont hij de bordjes met daarop foto's van de stieren met de meeste 'potentie'. Een zoon van de Canadees Peartome Jackpot blijkt goed voor 235.400 doses, een Blackstarzoon leverde 229.100 rietjes, maar een zoon van Aerostar spant de kroon: 290.000 doses sperma. Zhong heeft 150 stieren onder zijn hoede. De stallen met helblauwe daken bieden plaats aan tweehonderd stieren. Het fenomeen wachstier kent hij niet. Iedere stier is individueel gehuisvest. Stieren zijn – afhankelijk van hun afstammingsindex, eventueel later aangevuld met beperkte dochterinformatie – continu in productie.

Een brede promenade op het dak van het hoofdgebouw biedt een majestueus uitzicht over het ki-complex. Voor wie de stieren individueel wil bekijken? Geen probleem: in iedere box hangt een camera die vanuit de presentatiezaal is te bedienen. Sjanghai Bright is een beursgenoteerde onderneming (met het Franse Danone als belangrijke aandeelhouder) die naast een grote ki-speler een belangrijke partij is op de Chinese zuivelmarkt. Vanuit die achtergrond heeft Sjanghai Bright belang bij een goed werkende melkcontrole en registratie. Dat gaat nog moeizaam, blijkt uit cijfers van Zhong. Tachtig bedrijven met 30.000 koeien in totaal nemen deel aan de melkcontrole. Maar zoals bij vrijwel ieder Chinees bedrijf zijn de ambities hoog. 'Die 30.000 moeten er 80.000 worden.'

Een brede promenade op het dak van het hoofdgebouw biedt een majestueus uitzicht over het ki-complex

Op een 'dairy garden' delen kleine boeren faciliteiten als een melkstal en melkophaaldienst

nodige realiteitszin. Want hoewel er formeel een nationaal fokprogramma is – waarbinnen ki's sperma van proefstieren uitwisselen – is de praktijk inderdaad anders. De meeste proefstieren moeten het hooguit doen met tien tot vijftien dochters in de proefperiode wat onvoldoende is voor een betrouwbare fokwaarde.

In 2020 Chinese topstieren

Professor Zhang is echter vastbesloten verandering in de situatie te brengen. Vorig jaar reisde hij met een delegatie van ki-directeuren naar de Verenigde Staten. Daar bezochten ze diverse ki-organisaties met de bedoeling inzicht te krijgen in het opzetten van een fokprogramma met een goed nakomelingenonderzoek. Als vervolg hierop trok dezelfde groep mensen in juli van dit jaar door Europa, naar landen als Duitsland, Denemarken en Nederland. Zhang, die bovendien voorzitter is van de commissie die beslist of ki's een licentie krijgen, wil via

subsiestromen het testen van stieren stimuleren. 'Per rietje sperma geeft de overheid subsidie van één euro. Dat geven we binnenkort alleen nog als het sperma van een stier is met een op nakomelingenonderzoek gebaseerde fokwaarde.' Die euro is een niet te onderschatten bedrag; gemiddeld kost een rietje sperma 2 euro. De topstieren doen 8 euro. Via de subsidie op de melkcontrole wil Zhang ook sterker gaan sturen. 'Nu draagt de overheid bij aan iedere koe die in de melkcontrole zit. De bedoeling is om alleen nog maar subsidie toe te kennen aan bedrijven die hun koeien daarnaast op afstamming registreren. Pas dan kunnen we die informatie gebruiken voor fokwaardeschatting.'

Dat er wat moet gebeuren staat voor professor Zhang vast. Hoe China omgaat met gesekst sperma vindt hij illustratief voor hoe het in ieder geval niet kan doorgaan. 'Een organisatie – geen ki – heeft zeventwintig machines gekocht waarmee sperma gesekst kan worden. Maar wat ze doen is het sperma seksen van stieren waarvan niets bekend is. Genetisch gezien is dat een ramp.'

De problemen waar de Chinese melkveehouderij en veeverbetering voor staan zijn duidelijk. Maar gezien de reputatie van China op velerlei terrein, lijkt het een kwestie van tijd dat de moeilijkheden met de inzet van veel kapitaal en elders verworven kennis overwonnen zullen worden. In 2012 zal het zover nog niet zijn, maar de kans is groot dat China in 2020 én een belangrijke speler is op de wereldzuivelmarkt én dat Chinese stieren meedoen in de top van de internationale stierenlijst.

Bert de Lange

Professor Yang Zhang: 'Hopelijk kunnen we in 2010 voor het eerst een Chinese TPI-lijst publiceren'

CRV op aantal terreinen actief in China

CRV Holding, de werkmaatschappij van CR Delta en VRV, is op een aantal terreinen actief op de Chinese markt. Een daarvan is met Iris, het informatiesysteem waar ook de Vlaamse en Nederlandse boeren gebruik van maken. Dat is verkocht aan de Dairy Association of China (DAC). De DAC heeft door gebrek aan menskracht echter moeite om Iris daadwerkelijk operationeel te maken. Daarin verandering brengen is een belangrijk aandachtspunt. Verder is CRV betrokken bij een door de Nederlandse overheid mede gefinancierd project in de provincie Henan. Hier is een melkproductieregistratieorganisatie opgezet. Ook daar draait Iris en is het de basis voor de verwerking van de melkcontrolegegevens van tienduizend koeien. Deze zomer loopt het project ten einde. Daarna zal het gebruik van Iris waarschijnlijk worden voortgezet via DAC.

Op het vlak van de spermaverkoop werd vorig jaar een flinke stap vooruit gezet. Met Sjanghai Holstein Technology (SHT) werd een overeenkomst afgesloten voor de distributie van CRV-sperma in China. Maar blauwtong is tot op heden een grote spelbreker. Nog steeds is import van sperma van de Nederlands/Vlaamse stieren niet toegestaan. Dat is teleurstellend voor de energieke SHT-leiding, die in enkele jaren tijd al een fors marktaandeel heeft opgebouwd. In 2006 verkocht SHT, dat ook distributeur is van het ki-station in Beijng, 300.000 doses sperma.

De directie van SHT, Xiaodi Chen, Huiting Song en Sam Lee, bezocht in 2006 de NRM in Utrecht. Huiting Song: 'De kleine Nederlandse koe bleek veel groter dan gedacht. En ik heb het belang van gebruiksduur ontdekt en gezien waartoe de Nederlandse koeien qua levensproductie in staat zijn.' Algemeen directeur Xiaodi Chen wil niet alleen

De directie van Sjanghai Holstein Technology (v.l.n.r.): Xiaodi Chen, Sam Lee en Huiting Song

sperma importeren. Hij hoopt ook embryo's te importeren en de stieren daaruit te gaan testen. 'Er is naast materiaal uit Amerika en Canada behoefte aan en ruimte voor de CRV-genetica. Er is hier, zeker in het zuiden, vraag naar betere stieren. Boeren zijn ook bereid om daar een hogere prijs voor te betalen.'